

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.07.2005, sp. zn. 29 Odo 691/2003, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.691.2003.1

Číslo: 34/2006

Právní věta: Závazek kupujícího ze smlouvy o prodeji podniku zaplatit prodávajícímu kupní cenu podniku, není závazkem souvisícím s tímto podnikem; proto při dalším prodeji podniku nepřechází na kupujícího podle ustanovení § 476 odst. 1 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.07.2005

Spisová značka: 29 Odo 691/2003

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Prodej podniku

Předpisy: § 243b odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 476 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v O l o m o u c i r o z s u d k e m z e d n e 5. 2. 2003 v d ů s l e d k u z m ě n y ž a l o b y z m ě n i l r o z s u d e k K r a j s k é h o o b c h o d n í h o s o u d u v O s t r a v ě z e d n e 5. 10. 1999 v e v ě c i s a m ě t a k, ž e k ažd é z ž a l o v a n ý c h u l o ž i l p o v i n n o s t z a p l a t i t ž a l o b c i 502 867,50 Kč s 0,05% úrokem z prodlení denně z částky 652 867,50 Kč za dobu od 21. 10. 1993 do 4. 5. 1994 a z částky 502 867.50 Kč za dobu od 5. 5. 2004 do zaplacení.

Žalobce se domáhal po obou žalovaných zaplacení částky 1 305 735 Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně poté, co v důsledku částečného zpětvzetí žaloby zastavil řízení o částku 300 000 Kč, žalobě vyhověl a uložil žalovaným povinnost zaplatit společně a nerozdílně částku 1 005 735 Kč s 0,05% úrokem z prodlení z částky 1 305 735 Kč za dobu od 21. 10. 1993 do 4. 5. 1994 a z částky 1 005 735 Kč za dobu od 5. 5. 1994 do zaplacení. Vycházel ze zjištění, že na základě písemné dohody uzavřené účastníky dne 1. 8. 1993 žalované získaly do podílového vlastnictví část majetku privatizovaného státního podniku J. Š. (závod 3). Majetek byl žalovaným jednak vydán v rámci uspokojení restitučních nároků, jednak prodán za kupní cenu 1 305 735 splatnou do 30 dnů od podepsání zápisu o předání majetku. Žalované kromě částky 300 000 Kč, ohledně níž bylo řízení zastaveno, kupní cenu neuhradily a následně dne 8. 10. 1993 smlouvou o prodeji podniku takto získaný majetek prodaly společnosti I., s. r. o. Soud prvního stupně neuznal obranu žalovaných, že jejich závazek zaplatit kupní cenu přešel na společnost I., s. r. o., podle § 477 odst. 1 obch. zák. i přesto, že se zmíněná společnost ve smlouvě zavázala zaplatit i žalovanou pohledávku. Argumentoval

tím, že na závazek žalovaných zaplatit žalobci kupní cenu nelze vztáhnout ustanovení § 477 odst. 1 obch. zák. a nelze ani dovodit platnou dohodu o převzetí dluhu podle § 531 obč. zák. vzhledem k chybějícímu souhlasu věřitele (žalobce). Soud prvního stupně neshledal důvodným ani nárok žalovaných na poskytnutí slevy z kupní ceny v celkové výši 916 725 Kč proto, že neprokázaly, že by šlo o závazky, jež na ně přešly a nebyly zachyceny v účetní evidenci, a nejde o závazky, k jejichž převzetí se zavázaly v zápisu o předání majetku ze dne 27. 8. 1993.

Odvolací soud vycházející ze skutkových zjištění soudu prvního stupně zdůraznil, že dohodou ze dne 1. 8. 1993 došlo jednak k vypořádání nároku oprávněných osob podle § 2 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. a § 47 zák. č. 92/1991 Sb., jednak k prodeji privatizovaného majetku podle § 12 odst. 2 písm. b), § 14 a § 28 odst. 1 písm. g) zákona č. 92/1991 Sb. s tím, že na žalované, s poukazem na ust. § 15 zákona č. 92/1991 Sb., přechází vlastnické právo k věcem, jakož i jiná práva a závazky související s privatizovaným majetkem. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o povinnosti žalovaných uhradit dohodnutou kupní cenu. Současně akceptoval způsob, jakým se soud prvního stupně vypořádal s námitkou nedostatku pasivní legitimace žalovaných, a v této souvislosti doplnil argumentaci soudu prvního stupně odkazem na definici podniku obsaženou v § 5 obch. zák. s tím, že závazek žalovaných zaplatit kupní cenu nebyl součástí privatizovaného majetku a nevznikl ani v souvislosti s provozováním podniku. Pokud odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně, který jinak pokládal za věcně správný, změnil, došlo k tomu v důsledku změny žaloby v rozsahu, v jakém má každá ze žalovaných plnit.

Před vyhlášením rozsudku odvolacího soudu žalované navrhly, aby odvolací soud vyslovil přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu k posouzení otázky, zda při prodeji podniku přechází na kupujícího podle § 377 (správně 477) odst. 1 obch. zák. závazek vlastníka podniku k úhradě kupní ceny za dříve koupenou část tohoto podniku. Odvolací soud návrh na vyslovení přípustnosti dovolání zamítl s odůvodněním, že nepovažuje předestřenou právní problematiku za zásadně právně významnou.

Proti rozsudku odvolacího soudu podaly žalované dovolání, jehož přípustnost vyvozují z ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a rovněž z ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2000 s odůvodněním, že rozsudkem odvolacího soudu byl změněn rozsudek soudu prvního stupně a současně je rozhodnutím odvolacího soudu řešena otázka zásadního právního významu, která dosud judikaturou vyšších soudů řešena nebyla, totiž, zda při prodeji podniku přechází na nabyvatele i závazek k úhradě kupní ceny, za niž byla pořízena část majetku tvořícího podnik. Podle názoru žalovaných právní posouzení této otázky odvolacím soudem nerespektuje platnou právní úpravu, tj. ustanovení § 476 odst. 1 a § 477 odst. 1 obch. zák. Tato ustanovení upravující přechod závazků prodávajícího souvisejících s podnikem je třeba vyložit tak, že na kupujícího přecházejí všechny závazky, na které se prodej vztahuje, to znamená závazky, jež jsou vymezeny ve smlouvě o prodeji podniku, tedy i závazek prodávajícího k úhradě kupní ceny podniku (části podniku) předchozímu prodávajícímu. Kromě toho podle žalovaných odvolací soud nesprávně právně posoudil jejich nárok na přiznání slevy z kupní ceny prodávajícího privatizovaného majetku podle § 20 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb., jestliže dovozoval, že slevu lze uplatnit jen formou započtení či vzájemnou žalobou. Konečně vytýkaly odvolacímu soudu, že se vůbec nezabýval otázkou, kdy se žalobce stal vlastníkem majetku převáděného na žalované, která může mít vliv na posouzení platnosti dohody ze dne 1. srpna 1993, a v souvislosti s tím namítají vadu řízení spočívající v tom, že odvolací soud nepřipustil důkazní návrh žalobkyň směřující ke zjištění, kdy byly na žalobce převedeny majetkové hodnoty, jež byly předmětem smlouvy podepsané v červnu 2003.

Žalobce navrhl, aby dovolání žalovaných bylo odmítnuto s poukazem na ustanovení § 236 a násl. o. s. ř.

Podle části dvanácté, hlavy I., bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb.,

občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1. 1. 2001).

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání upravuje občanský soudní řád – pokud jde o rozsudek – v ustanoveních § 237, § 238 a § 239.

Vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř., jejichž existence zakládá přípustnost dovolání proti všem rozhodnutím odvolacího soudu (s výjimkou rozhodnutí uvedených v odstavci 2), žalovanými tvrzeny nebyly a z obsahu spisu se nepodávají; přípustnost dovolání proto odtud dovodit nelze.

Ačkoli odvolací soud ve výroku uvedl, že se rozsudek okresního soudu „mění“, nevyplyvá přípustnost dovolání ani z ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Pro určení, že rozsudek je ve smyslu tohoto ustanovení měnícím, totiž není rozhodující to, jak jej odvolací soud označil, ale jak ve vztahu k rozhodnutí soudu prvního stupně vymezil obsah posuzovaného právního vztahu účastníků, resp. zda práva a povinnosti účastníků stanovil oproti rozhodnutí soudu prvního stupně odlišně či nikoli. Odlišností se nerozumí pouhé rozdílné právní posouzení, ale jen takový závěr, který na základě rozdílného posouzení okolností významných pro rozhodnutí rozdílně konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Posuzováno z těchto hledisek rozsudek odvolacího soudu není rozsudkem měnícím, nýbrž potvrzujícím; odvolací soud totiž dospěl ke shodnému závěru jako soud prvního stupně, že žaloba na zaplacení kupní ceny je důvodná. „Změna“ rozsudku soudu prvního stupně je jen výrazem toho, že v odvolacím řízení byla žaloba změněna tak, že oproti žalobě, v níž žalobce požadoval uložení povinnosti uhradit žalovanou pohledávku solidárně, uplatnil požadavek na parciální plnění.

Přípustnost dovolání nelze dovodit ani z ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť není splněna podmínka, aby potvrzujícímu rozsudku předcházelo zrušení dřívějšího rozsudku soudu prvního stupně, jenž by následně rozhodl jinak proto, že byl vázán tehdy vysloveným právním názorem odvolacího soudu.

Ustanovení § 239 odst. 1, o. s. ř., jež se týká rozsudků potvrzujících, zakládá přípustnost dovolání, pokud odvolací soud ve výroku rozhodnutí zvláštním výrokem vysloví přípustnost dovolání. O takový případ se v této věci nejedná.

Ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. zakládá přípustnost dovolání v případě, že odvolací soud nevyhoví návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, ale odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam. Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

Žalované považují za otázku zásadního právního významu posouzení jejich pasivní legitimace v souvislosti s námitkou, že jejich závazek uhradit žalobci kupní cenu majetku, jenž nabyly podle dohody o vydání a převodu majetku ze dne 1. 8. 1993, přešel dle § 477 obch. zák. na společnost I., s.

r. o., které tento majetek prodaly smlouvou o prodeji podniku ze dne 8. 10. 1993.

Dovolací soud připustil dovolání pro řešení dovolatelkami přdestřené právní otázky, protože v této části má rozhodnutí odvolacího soudu zásadní právní význam.

Podle § 476 odst. 1 obch. zák. se smlouvou o prodeji podniku na kupujícího převádějí závazky prodávajícího související s prodáváním podnikem. Toto ustanovení doplňuje ustanovení § 477 odst. 1 obch. zák., v němž je, mimo jiné, stanovena zásada, že na kupujícího přecházejí (ze zákona) všechny závazky, na které se prodej vztahuje. Za závazky související s podnikem je ovšem možno považovat pouze ty, jejichž vznik je vyvolán provozem podniku a úzce souvisí s náklady, jež je třeba vynaložit na zajištění jeho provozu a jeho rozvoj. Naproti tomu na kupujícího nepřecházejí závazky prodávajícího, které takto nesouvisejí s prodáváním podnikem. Takový závazek by sice mohl kupující v rámci smlouvy o prodeji podniku převzít, ale jen za podmínek stanovených v ustanovení § 531 obč. zák.

Dovolací soud proto, v souladu s těmito závěry, považuje právní posouzení povinnosti žalovaných zaplatit žalovanou částku (a tedy i pasivní věcné legitimace žalovaných) odvolacím soudem za správné.

Další, v dovolání přdestřenou právní otázku, totiž nesprávné právní posouzení nároku dovolatelek na slevu z ceny privatizovaného majetku, Nejvyšší soud neshledává zásadně právně významnou jednak proto, že argumentace dovolatelek neobsahuje právně relevantní námitky proti právnímu posouzení tohoto nároku odvolacím soudem, ale směřuje proti skutkovým zjištěním odvolacího soudu, resp. kritizuje jeho procesní postup, jednak proto, že řešení této právní otázky nemá potřebný judikatorní přesah, ale má význam právě jen pro projednávanou věc. Již vůbec se Nejvyšší soud nemohl zabývat odvolací námitkou týkající se neplatnosti dohody o vydání a převodu majetku ze dne 1. 8. 1993, protože taková námitka nebyla před soudy nižších stupňů uplatněna.

Protože dovolatelkám se nepodařilo prostřednictvím uplatněných (přípustných) dovolacích důvodů zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu a jelikož nebyly shledány ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. dovolání zamítl.